

Rzeki są systemami społeczno-ekologicznymi, które oferują różne korzyści dla ludzi, ale także tworzą naturalne i administracyjne granice, zwłaszcza w kontekście granic państwowych. Pomimo potrzeby i wymogów współpracy transgranicznej na rzecz zrównoważonego zarządzania rzekami, działanie formalnych instrumentów planowania krajobrazu jest ograniczone w obrębie granicy państwowej. Obecnie, szczególnie w kontekście Unii Europejskiej, granice nie stanowią ograniczenia dla mobilności ludzi, zamiast tego ludzie stale się przemieszczają. Regiony transgraniczne, takie jak obszar nadodrzański, dzielący Polskę i Niemcy, stanowią szczególny przypadek do zbadania związku pomiędzy różnymi rodzajami mobilności i znaczeniem miejsca, jak również potencjału oddolnego zarządzania środowiskiem. Podczas gdy otwarte granice pozwalają na działalność transgraniczną, historyczne obciążenia i różnice społeczno-gospodarcze nadal tworzą podział między oboma stronami granicy, prowokując bardzo specyficzne wzorce mobilności. Jednocześnie szybki rozwój Internetu Rzeczy wspiera nowe formy podróżowania zarówno fizycznego, jak i wirtualnego. Te trendy w mobilności ludzi wymagają nowego podejścia do zrównoważonego zarządzania rzekami, gdzie ludzie mogą pełnić rolę zarządców środowiska (*environmental stewards*) przekraczając granice administracyjne. Chęć działania na rzecz środowiska naturalnego jest ściśle związana ze znaczeniem miejsca, tzn. przywiązania do miejsca i znaczenia, jakie ludzie przypisują danemu miejscu. Jednocześnie mobilność prowokuje ludzi do konfrontacji z nowymi miejscami, co zmusza do ponownego przemyślenia tego, jak rozumiemy poczucie miejsca. W przeciwieństwie do esencjalistycznego podejścia do znaczenia miejsca, które wiąże się z założeniem, że przywiązanie do miejsca i mobilność wykluczają się, bardziej progresywne rozumienie uwzględnia dynamiczny styl życia, zakładający mobilność jako naturalną kondycję człowieka.

Dlatego niniejszy projekt ma na celu zbadanie wpływu mobilności na znaczenie miejsca i w konsekwencji na zarządzanie środowiskiem w kontekście regionów transgranicznych. Jest to możliwe ponieważ ludzie w przeciwieństwie do krajowych instrumentów planowania mogą przekroczyć granice i w ten sposób wspierać zrównoważone zarządzanie rzekami. Cele tego projektu są następujące: a) Zbadanie wzorców mobilności w regionie transgranicznym; b) poszerzenie rozumienia bezpośrednio postrzeganego oraz społecznie i kulturowo skonstruowanego znaczenia miejsca w naturalnych i półnaturalnych krajobrazach; c) określenie wpływu wzorców mobilności na znaczenie miejsca i zarządzanie środowiskiem; i wreszcie d) opracowanie innowacyjnych metod wspierających oddolne inicjatywy zarządzania środowiskiem oparte na *Nudge theory*.

Zostaną opracowane ramy koncepcyjne mające na celu połączenie mobilności i znaczenia miejsca, a w konsekwencji zarządzania środowiskiem poprzez systematyczny przegląd literatury. Modele mobilności zostaną zbadane za pomocą półstrukturalnych wywiadów z ekspertami i mieszkańcami. Jednocześnie w ramach internetowej ankiety partycypacyjnej (PPGIS) znaczenie miejsca zostanie ocenione za pomocą wskaźnika, który pozwala respondentom na powiązanie znaczenia z miejscem, zamieszczenie zdjęć, poinformowanie o oddolnych inicjatywach w zakresie zarządzania środowiskiem, jak również o wzorcach mobilności. Wyniki ilościowe zostaną wykorzystane do dalszych badań przy użyciu metody nawigacji przestrzennej (śledzenie GPS, a następnie wywiady), która zwiększy rozumienie relacji pomiędzy mobilnością a znaczeniem miejsca. Wykorzystamy nasze spostrzeżenia empiryczne, aby pokazać, w jaki sposób zarówno esencjonalistyczne, jak i progresywne rozumienie znaczenia miejsca może prowadzić do lepszego zrozumienia relacji między ludźmi a miejscem w kontekście transgranicznym. Ta propozycja badawcza wymaga współpracy polsko-niemieckich badaczy: badania empiryczne wymagają umiejętności językowych i zaplecza kulturowego lub kompetencji międzykulturowych, a w szczególności bezpośredniej interakcji z lokalnymi mieszkańcami w trakcie wywiadów oraz procesu kodowania.